

TÜRKİYE’DE SİSTEM VE SÜREÇ DENETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tumin GÜLTEKİN / Başaran Nas Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş.

TÜRKİYE’DE SİSTEM VE SÜREÇ DENETİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sanıyorum sunumlarla ilgili bazı problemler var, izninizle hemen ben de kendi sunumu mu hazırlayayım.

Öncelikle sunuma geldiğiniz ve vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederim.

Biraz önce sistem ve süreç denetiminin genel olarak teorisi ve tanımları üzerinde gayet detaylı bir sunum izledik. Dolayısıyla ben kendi sunumumda bunun üzerine Türkiye’deki mevcut uygulamalar ne yönde ya da ne tip çalışmalar şu anda yapılıyor onu biraz anlatıyor olacağım.

Sistem ve süreç denetiminin tanımıyla başlayacaktım ama gayet detaylı bir tanım dinlediğimiz için olayı biraz hızlı geçiyorum. Çünkü sistem, süreç ve bunların denetiminin genel kapsamda hangi aşamalardan geçtiğini ve ne tip hizmetler olduğunu bu konuda anlatarak devam etmek herhalde daha uygun olacak.

Öncelikle Türkiye’de neler yapılıyor, bu konuda ne tür çalışmalar var onlardan çok kısa bahsedeyim.

İç kontrollerin iyileştirilmesi; çok yoğun olarak gerçekleştirdiğimiz, şirketler bünyesinde de gerçekleştirilen çalışmalardan bir tanesi. Biraz önce bahsettiğimiz gibi iç kontrol sistemleri şirketlerin kendi hedeflerine ulaşmak için ve risklerini önlemek için ortaya koydukları kontrollerin daha iyi seviyelere çekilmesine yönelik çalışmalar ve bu aşamada yapılan çalışmalar da genellikle ya iç denetim birimleri tarafından ya da dışarıdan denetimlerde danışmanlık hizmetleri kapsamı tarafından şirketlerde yürütülen çalışmalar.

Proje ve uygulama öncesi denetimi; çok yaygın görülmeyen, fakat biraz daha şirketler yeni uygulamalara geçerken acaba ekstra ya da şu anda mevcut risklerimizin dışında başka risklerle karşılaşılıyor muyuz, bunları engellemek için neler yapmamız gerekiyor, bunları değerlendirdiği noktada şirketlerin gerçekleştirdiği çalışmalar.

Biliyorsunuz şirketlerin artık çoğunda bütünlük bir IP sistemi ya da BT yapısı ya da iş süreçleri yapısı görülmeye başladı. Bunun da en büyük nedeni, kurumsal kaynak planlaması diye adlandırdığımız ERP paketleri. Çok yakından gördüğümüz SAP, Orecal, Logo gibi yazılım firmalarının ürettiği yazılımlar. Bu yazılımlar hayatı çok kolaylaştırıyor, fakat yanı sıra çok büyük riskler de getiriyor. Aslında sunumun sonun doğru o risklerden ben çok kısa bahsedeceğim. Zannediyorum benden sonra Erol Bey biraz daha detaylı olarak bu konuya değinecek.

Fakat şirketler de bu risklerin farkına vardığı için artık günümüzde kurumsal kaynak planlaması denetimleri çok ciddi anlamda ön plana çıkmaya başladı. Burada yapılan çalışmalar genellikle kontroller yerli yerinde olması gereken kontroller ya da ERP paket dediğimiz bu paketlerin uyarlanması esnasında acaba şirketin kendi dokusuna uyan kontrol yapısı oluşturulmuş mu? Çok da enteresan bir şekilde ERP paketlerini kuran

şirketlerde genellikle daha eski senelerde üst yönetim hep şöyle düşünüldü: Bu paketler devreye girdiği zaman işler artık daha hızlı yürüyecek ve çok daha kontrollü olacak. Ben kurum içerisinde aynı zamanda suiistimal denetimleri ekibinde de bir miktar görev yaptım. Genellikle suiistimal vakalarıyla karşılaştığımız noktalar hep bu tip paketlerin yeni kurulduğu noktadadır. Çünkü o uyarılama ve uygulama süresi son derece kritik kontrollerin gündeme alınabilmesi için.

Üçüncü şahıs denetimleri; şirketlerin dışarıdan hizmet aldıkları, destek aldıkları konularda dışarıdan alınan hizmetin kalitesi, dışarıdan bize hizmet sunan şirketin sunduğu, hizmette acaba ne tip kontrolleri dâhil ediyor kendi süreçlerine, dolayısıyla da biz bu hizmetin sonuçlarına ne kadar güvenebiliriz konusunda gerçekleştirilen denetim çalışmaları, ki aslında biraz önceki sunumda bahsedilen SAS70 kapsamındaki çalışmalarla yürütülen konular. Biraz sonra biraz daha Türkiye’de bu konuda durum nedir’i açıyor olacağız sizlerle birlikte.

BT yönetimi ve güvenliği, son dönemin çok ciddi konularından bir tanesi. Burada maalesef şunu belirtmek gerekiyor: Yurt dışında birtakım araştırmalar yapıldığı zaman BT güvenliği artık ajandadan yavaş yavaş çıkmaya başlıyor. BT yönetimi çok ciddi bir ajanda konusu bütün şirketler, bütün kurumlar için, fakat güvenlik biraz daha hijyenik bir faktör olarak kalıyor. Yani, güvenlik zaten artık sağlanmış, biz bunun üzerine BT yönetimini konuşur hale gelmeye başlıyoruz. Türkiye’de de biraz önce yine bahsedildi, BDDK’nın ilgili düzenlemeleriyle aslında özellikle finansal sektörde bu yöne doğru bir geçiş var, fakat genelde bu konudaki şirketlerdeki algılayış, güvenliğin bizler için şu anda en büyük tehdit olduğu. Dolayısıyla, yönetim seviyesine geçebilmek için biraz daha orada ilerlememiz gerekiyor.

İç denetim, bu konudaki en ciddi alanlardan bir tanesi. Türkiye’de de aslında Türkiye İş Denetim Enstitüsü kapsamında çok ciddi çalışmalar yürütülüyor. Şirketlerde ciddi anlamda iç denetim konusunda bilinç düzeyi artmış durumda. Zaten aslında SPK ile de iç denetim, iç denetim komiteleri nasıl bir payı da olması gerektiği konusunda düzenlemeler var. Dolayısıyla, iç denetim konusunda sistem ve süreç denetimi kapsamı çerçevesinde bütün dünya ülkeleriyle kıyaslandığımız zaman oldukça iyi bir noktadayız. Şirketlerde iç denetçi sayıları artmakta, bu konuda sertifikasyonlar çok ciddi oranda artmakta, dolayısıyla iç denetim tarafından baktığımızda olgunluk düzeyi oldukça yüksek bir yapılanma görebiliyoruz bu taraftan.

Aslında benim bugün biraz daha fazla üzerinde durmak istediğim sistem ve süreç denetimi konusunda, finansal denetimin sistem ve süreç denetimine destek konusu. Çünkü, hepimiz şirketlerde görüyoruz, artık finansal denetim yaparken sistemler aracılığıyla üretilen ya da süreçler aracılığıyla üretilen birçok veri, bilgi ya da raporu kullanır haldeyiz. Dolayısıyla, bunları daha önceki yöntemlerle kontrol etmek, denetlemek biraz güçleşmekte. Dolayısıyla da biz sayıları denetleyeceğimize, acaba sistem ve süreçleri denetleyerek orada biraz fayda sağlayabilir miyiz bakış açısına gelmeye başlıyoruz. Birçok denetim firması da aslında kendi denetim metodolojileri içerisinde mutlaka

olmazsa olmaz finansal denetim kuralları var. Fakat bunun yanı sıra biraz daha hayatı kolaylaştırmak ya da daha fazla güvence elde edebilmek için sistem ve süreç konusunda denetim çalışmalarına başlamış durumda. Dolayısıyla neden kontrollere ihtiyaç var ve finansal tabloyla kontrol ve süreç nasıl eşleşebilir biraz onun üzerinden gitmek istiyorum. Çok basit bir iş akışıyla başlamak istiyorum. Finansal denetimin temel noktası mali tablolar. Mali tabloları denetlerken de göz önünde bulundurmamız gereken birtakım göstergeler var; gerçekleşme, bütünlük, doğruluk, dönemsellik gibi mali tablo ilkelerinden bahsediyorum, finansal denetim ilkelerinden bahsediyorum. Dolayısıyla, bunları oluştururken acaba sistemler ve süreçler nerede devreye giriyor. Mali tablo kalemlerinin her biri bir işlemten oluşuyor aslında. Bu işlemlerin arkasına baktığımız zaman bunlar bir araya geldiğinde alt gruplar ve hepsi toplandığında temel iş süreçleri oluyor. Çok basit bir örnek vermek gerekirse, satış sürecini ele aldığımızda 4 nolu ok'un olduğu yer satış süreci ise, 3 nolu ok belki internet üzerinden satışlar, belki bayilere satışlar, belki doğrudan satışlar. Ama 2 nolu ok'a baktığımız zaman direkt yapılan tek bir satış.

Şimdi bunu birkaç sektöre ayırırsak, örneğin kontrat bazlı satış yapan bir şirkete baktığımız zaman belki sadece tek tek kontratlar göreceğiz ve finansal denetim açısından daha kendimizi rahat hissedebileceğiz o kontratları denetleyerek. Ama bir süpermarket zincirine bakarsak, hepimizin girip alışveriş yapıp çıktığında kesilen her fiş bir satış işlemi; dolayısıyla onların hepsini denetlemek sistemi denetlemezsek çok olası değil. Dolayısıyla, sistem bir süreç denetimine doğru bizi zorlamaya başlıyor çalışma koşulları.

Peki, acaba denetlerken acaba neye bakmak lazım süreçleri ve sistemleri? Bilgi işleme hedefleri diye açıkçası bir çeviri, çünkü yurt dışında çok yaygın bir terminoloji, bilgi işleme noktasında acaba ne tip hedefler olması lazım bunu tanımlamaya çalıştım. En önemlisi bütünlük, yani gerçekleşen tüm işlemler benim mali tablolarıma yansdı mı? Bunun için sistemlerde de o bütünlük göz önünde bulunduruluyor ve bunlar için kontrollerin gündemde olması lazım. İkincisi, doğruluk. Gerçekleşen işlemlerin hepsi doğru bir şekilde yansıtılıyor. Geçerlilik, yani sadece o işletmeyle, o şirketle ya da o hesap dönemiyle ilişkili olanlar mı şu anda mali tablolarımda, fazlası ya da eksikliği var mı? Sonuncusu da erişim. Güvenlik açısından oldukça kritik olduğu için acaba benim belli kontrollerle mali tablolarıma yansıttığım işlemler bir başkası tarafından bozulabilir ya da değiştirilebilir mi bakacağız.

Temelde aradığımız sistem ve süreç denetiminde kontroller üzerinde aradığımız kriterler bunlar aslında.

Otomatikman aslında bunların her biri mali tablolarda belli risklere cevap vermeye yönelik olarak kurulmuş ve bu riskleri önlemek için de biraz önce tanımlandığı gibi öncelikle uygulama kontrolleri, yani iş süreçlerinin üzerinde henüz işi yaparken uygulamakta olduğumuz bazı kontrol noktalarından bahsettiğimiz seviyede kontroller olmak durumunda. Bunları da kendi içerisinde otomatik olarak işleyenler ya da manuel olarak

işleyenler diye ayırabiliriz. Manuel işleyenlere en basit örnek imzalarımız, herhangi bir işlem üzerine imza atıyor olmamız manuel bir kontrol. Ama sistemde bir veriyi ya da bir işlemi gerçekleştirirken yapılan kontroller otomatik kontroller. Tabii otomatik kontroller devreye girince iş biraz karışıyor. Manuel kontrolleri denetleme tarafından baktığımız zaman, evet işte örneklemeler yapıp klasik denetim metodolojilerinde gerçekleşen o imzalar atılmış mı, gerçekten o manuel kontroller uygulanmış mı diye bakabiliyoruz. Ama otomatik kontrollere baktığımızda sene boyunca acaba bu otomatik kontrol olması gerektiği gibi çalışıyor mu soru işareti ciddi anlamda bizi bir alt seviyedeki kontrol noktasına itiyor.

İkiye ayırıyoruz onu da. Birincisi; acaba şirket yönetimi bu konuda nasıl kontroller uyguluyor? İş performans değerlendirmeleri diye adlandırdığımız şirketin üst düzey yönetiminin acaba şu anki mali tablolarında fark etmediğim herhangi bir problemle karşılaşabiliyor muyum, karşılaşılıyor olabilir miyim diye yaptığı kontroller. Bunlar çok üst seviye kontroller. Dolayısıyla, detaydaki bazı küçük işlemleri atlayabilecek, yani büyük ölçüde mali tabloların tutarlı olmasını sağlayacak ama detayda doğruluğu konusunda hala bana çok düşük seviyede güvence verecek kontrol uygulamaları. Fakat bir sonrası uygulamalardan temin edilen raporlar kullanıldığı için otomatikman bilgi teknolojileri genel kontrollerine geliyor. Biraz önce tanımlandı uygulama kontrolleri ve genel kontroller kısmının mali tablo ya da sistem süreç denetimiyle ilişkilendirilmesi aslında otomatik kontrollerin sene boyunca doğru çalışması konusunda güvence elde etmek ya da bozulmayacağına emin olabilmek için yapılan bilgi teknolojileri denetimi.

Bu resme baktığımız zaman, resmin geneli aslında bize finansal tablo denetimi, yani bağımsız denetimle sistem süreç denetiminin arasındaki entegrasyonu göstermeye çalışıyor. Fakat bu finansal denetimin genel yapısıyken tabii ki uygulamada çok farklı şeyler görebiliyoruz. Biraz da onlardan bahsetmek istiyorum sizlere.

Öncelikle düzenlemeleri çok kısa konuşalım. Uluslar arası arenada neler var, Türkiye’de neler var çok kısa ondan bahsedeceğim.

Amerika Birleşik Devletleri sistem ve süreç denetimi konusundaki şu anda en ağır kanunla yaşayan ülke; biliyorsunuz birçok skandal yaşandı, işte çok büyük şirketler şu anda kurumsal arenadan silindi. Dolayısıyla da buna cevap olarak çok da tepki kanunu olarak çıkan sex Yasası var ve sistem ve süreç denetimi gerçekleştirip kontroller üzerine bir görüş vermek istiyor, bir görüş vermeyi gerektiriyor.

Avrupa’da 8. yönerge ve 8. direktif var, yine çok kısa bahsedildi biraz önce. O da, denetçinin genel olarak neler yapması gerektiğini tanımlayıp denetçinin kendi finansal denetimlerinde sistem süreç konularını nasıl ele alması gerektiğini tanımlamaya çalışıyor.

SAS70’den yine bahsedildiği için üzerinde çok az duracağım. Ve SAS99 var, ki suiistimal konularının mali tablo denetimlerinde nasıl ele alınması gerektiğini düzenlemeye çalışan denetim standardı. Dolayısıyla ucu sistem ve süreç denetimlerine dokunuyor birebir aynı olmasa da.

Türkiye’ye dönüp baktığımız zaman, öncelikle BDDK düzenlemesi Türkiye’de bu

konuda şu anda en ileri seviyede olan düzenleme. Fakat, BDDK'nın düzenlemesi bu sene ilk senesi yaşanıyordu, bankaları kapsıyordu, önümüzdeki sene bankaların iştiraklerini de, konsolidasyona tabii iştiraklerini de kapsadığı için biraz daha genişleyerek ve daha fazla kurumu ilgilendirerek devam edecek.

Açıkçası bu seneki denetimler, pazartesi günü raporların teslim tarihleri ve şöyle dönüp baktığım zaman; denetimin başlangıç tarihlerinden bu tarihe kadar hem denetim firmalarında, hem düzenleyicide, hem regülatörde BDDK tarafında, hem de bankalarda çok ciddi anlamda bilgi birikiminin arttığı ve hepimizin bilinç düzeyinin bu seneki denetimlerde çok arttığını görüyorum. Ve uzun vadede de SPK tarafında Avrupa Birliği yönergeleriyle biraz daha uyumlu hale geleceğini düşündüğümüz bazı düzenlemelerin gelmesini bekliyoruz. Tabii ki SPK'nın iç denetimle ilgili düzenlemesi aslında mevcut bir düzenleme ve sistem süreç denetimini ciddi anlamda destekliyor.

Şimdi bunlara çok kısaca bakacak olursak, bu düzenlemeler Türkiye'de neler yaratıyor? Sex Kanunu çok temelde şunu istiyor: Şirket yönetimi kendi kontrollerini etkin bir şekilde çalıştırsın, bunun güvencesini versin, kendisi test edip denetlesin, finansal denetçi de gelip şirket denetiminin kontrolleri üzerinde bir çalışma yapıp bunun üzerine bir görüş bildirsin. Türkiye'de Türk şirketi olarak etkilenen tek firma Türkcell, çünkü kanunun geçerli olduğu yer Amerika'da kota olan şirketler. Fakat dönüp şeye baktığımız zaman, Avrupalı ya da Amerikalı şirketlerin Türkiye'deki iştiraklerine baktığımız zaman Türkiye'de bu konuda çok fazla çalışma yapılıyor şu anda.

Sex Kanunu aslında başka şeyleri de etkiliyor, biraz onları da tetikliyor. Örneğin SAS 70 bundan iki sene öncesine kadar çok konuşulmayan, yurt dışında çok yaygın uygulanan, fakat Türkiye'de bizim çok konuşmadığımız konulardan bir tanesiydi. Şimdi Sex Yasasına tabii olan şirketler eğer dışarıdan destek alıyorsa, SAS70 raporlarını, yani kendilerine hizmet veren kurumun kontrollerine ilişkin bir raporu da gündeme getirmeye başladılar. O yüzden aslında sadece kanunun kendi değil, kanunun getirmiş olduğu diğer etkileri de göz önünde bulundurmak gerekiyor.

Bu sene biliyorsunuz AS5, yani bu kanunun uygulamasıyla ilgili yeni bir standart çıktı, biraz hafifletti kanun uygulamasını, çok trajik değişiklikler yok içerisinde, ama belli ölçüde kanunda bir hafifleme var.

AB 8. yönergeden zaten çok genel olarak bahsettik, yasal denetçinin görevini tanımlayıp bağımsızlık ve etik kurallarını özellikle ortaya koyuyor. Ama bunun dışında kayıt teyidini ortaya koyuyor ve bunları ortaya koyarken de ister istemez sistem süreç denetimine, kontrollerle ilgili yaklaşımlara sürekli dokunarak birtakım düzenlemeler getiriyor. Sonuç olarak bu da önümüzdeki seneden itibaren hepimizin hayatını belli ölçüde etkileyecek olan düzenlemelerden bir tanesi.

SAS70 servislerinden bahsedildi, sadece bir tek şey ekleyeceğim bu konuya, daha detaylı konuşacaktım ama zaten ilk konuşmada bahsedildiği için geçiyorum. İki tip SAS70 raporu çıkıyor. Bunların birinci tipi, aslında güvence vermeyen, sistem süreç değerlendirmesi diyebileceğimiz, yani denetim değil ama bir değerlendirme olan şirket

yönetiminin beyan etmiş olduğu kontroller acaba yeterli midir, değil midir diye denetçinin bir yorum yaptığı denetim tipi.

İkinci tip ise, gerçekten sistem ve süreç denetimi ve onun sonunda bir güvence sağlayan bu kontroller etkin olarak çalışıyor mu, çalışmıyor mu diye test edilerek verilmiş bir rapor. Dolayısıyla ikisi arasında ciddi anlamda bir fark var. Birinciyi aldığımız zaman beyan usulü bir denetim yapmış oluyorsunuz ki, biz denetçiler beyan usulünü pek sevmeyiz, kendimiz görmek isteriz kanıtları. İkincisi de, kanıtlarıyla beraber yapılmış bir denetimden bahsediyoruz.

SAS99, suiistimal değerlendirmesi diye konuşmuştum. Denetçinin aşağıdaki konuları nasıl değerlendireceğini tanımlıyor aslında. Şirketin finansal raporlama süreci ve muhasebe kayıtları ya da diğer düzeltmeler üzerindeki kontrolleri anlamayı gerektiriyor otomatikman suiistimal incelemesi. Çünkü suiistimaller genellikle kontrol eksikliklerinde ya da şirketlerdeki kontrol açıklarını bazı kişilerin kendi aleyhleri, kendi lehlerine kullanmalarından kaynaklanıyor. O yüzden bu kontrolleri anlama devreye girdiği anda otomatikman sistem süreç denetiminin kapsamı dâhiline geçmiş oluyor SAS 99'un tanımladığı kurallar. Ve mutlaka yine test için muhasebe kaydı ve diğer düzeltme kayıtlarının hangilerini kapsama alacağımızın belirlenmesi, burada da otomatik olarak yine bu kontrollerin etkin işlemediği yerlerdeki kontrolleri test etmemiz gerekeceği için sistem süreç denetiminin bir parçası olarak yer alıyor.

BDDK'dan çok bahsettik denetiminden ya da bu sene uygulamaya giren düzenlemesinden, dolayısıyla bunu da çok hızlı geçeceğim. Fakat bankalarda kobit standardı kullanılarak ve uygulamalar üzerinde bir denetim gerçekleştirilerek bir denetim gerçekleştirilmesi çalışması bahsettiğim gibi çalışmaların ilk turu, ancak bitmek üzere bu sene içerisinde.

SPK'nın düzenlemelerinden çok kısa bahsettik. Burada belki çok kısa değinilmesi gereken; taslak Türk Ticaret Kanunu olabilir. Çünkü Türk Ticaret Kanunu içerisinde de belli ölçüde kontroller ve o kontrollerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğiyle ilgili, ya da denetim kapsamının tanımlanmasıyla ilgili konular yer alıyor.

Biraz da Türkiye'de karşılaştığımız ortak sorunlardan bahsetmek istiyorum yaptığımız denetimlerde, hem de benden sonraki konuşmacıyla aradaki bağlantıyı belki kurabilmek adına.

Sektörlere ayırmak ihtiyacı hissettim özellikle bu bölümü hazırlarken. Tüketim, endüstriyel ürünler ve servis sektöründe en yaygın yaşadığımız problem, çok fazla kullanıcıya verilmiş çok fazla yönetim hakkı. Enteresandır genellikle bilgi teknolojileri tarafında konuşurken yönetim hakkı verilmeli dediğimizde; genel kaide, kimseye hiçbir hak vermeyelim, ihtiyacı olan istesin ve ona verelim şeklinde gerçekleşiyor. Biz uygulamaya dönüp baktığımızda herkese her hakkı verelim, problem yaşadıkça alırsız şeklinde gerçekleşiyor. Dolayısıyla, ideal dünyaya biraz zıt bir yapıdayız. O nedenle de yaptığımız denetimlerde hep yönetim haklarının, kullanıcıların yetkilerinin olması gerekenden her zaman daha fazla olduğunu görüyoruz; ciddi bir risk. Biraz önce bahset-

tiğim gibi, suiistimal riski doğurur, yetkisiz işlem riskleri doğurur. Dolayısıyla ana konulardan bir tanesi.

Otomatikman görevlerin ayrılığı prensibinin ihlalini gündeme getiriyor eğer doğru yetkiler doğru şekilde sistemler içerisinde tanımlanmazsa.

Ve çok ciddi sıkıntı yaşadığımız konulardan bir tanesi de, gerçekleştirilen kontrollere ilişkin herhangi bir kanıt rastlayamamamız. Çünkü sonrasında gidip denetim yaptığımızda finansal tablolarda onların kayıtları var, fakat kontroller için gidip de bu denetimi yaptığımızda o kontrolü biz yapmıştık diyor müşterilerimiz, fakat o kontrolü yaptığımıza dair herhangi bir kanıt göremiyoruz.

Amerika'daki kanun, yani Sex Kanunu denetim iznini zorunlu kılıyor, yani bir kontrol yapıyorsanız işte bir imza atmanız, bir tarih koymanız vesair zorunlu kılıyor. Şirketlerden çok fazla kâğıt işi ürettiği, işte biz otomasyona geçmeye çalışırken tekrar eski yöntemlere geri dönüyoruz gibi eleştiriler oluyor tabii ki bu.

İkinci sektör, finansal hizmetler sektörüne bakarsak, işlem adedi çok fazla. Dolayısıyla eğer otomatik kontroller gündemde değilse, manuel kontrolleri tesis etmek çok güç. O yüzden zaten çok gelişmiş bilgi teknolojileri sistemleri kullanılıyor. Ancak burada da yine manuel kontrollere ihtiyaç duyulan yerlerde yine aynı sıkıntıyı yaşıyoruz. Kontrolleri yapıyorsak da çok dokümantasyonu gerçekleştiriyoruz.

Kullanıcıların sistem haklarının görev tanımlarıyla uyumluluğunun kontrol edilmemesi; burada tabii kullanıcı sayısı da çok fazla artıyor. Özellikle çok şubeli yapıları düşündüğümüz zaman ve transferler çok fazla kurum içerisinde. Dolayısıyla, periyodik olarak acaba biz verdiğimiz hakları bozduk mu ya da kurum içerisindeki değişiklikler nedeniyle yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor mu diye mutlaka bir bakış açısı ihtiyacı doğuyor.

Ve kritik rolle, ki çok fazla personele bağımlılık gündeme geliyor, özellikle bilgi teknolojileri tarafında, çünkü bilgi teknolojileri değişiyor. Bazı kişiler bu konuda çok yetkin, ama kurumlar o kişilere ciddi anlamda bağımlı hale gelmeye başlıyorlar.

Son olarak; teknoloji, bilgi iletişim ve eğlence sektörü diye ayırdığımız, biraz daha otomasyonla yürüyen, fakat farklı sistemler arasında veri geçişlerinin olduğu taraf var. Burada bakış açısı biraz daha değişiyor, çünkü bunun en basit örneği işte Telekom şirketlerini düşünün, mobil cep telefonu operatörlerini düşünün; bir yanda uydu sistemi, bir yanda muhasebe sistemi, bir yanda uydudan gelenin muhasebeye aktarılmadan önce fiyatlaması için kullanılan sistemler. Dolayısıyla çok fazla farklı sistem arasında bilgi akışı yaşanıyor. Ve en kritik kontrollerden bir tanesi, bu sistemler arasında verinin bütünlüğü, doğruluğu, o arada değişmemesi için o veriye erişimin ciddi kontrol altına alınması gündeme geliyor.

Ve yine buradaki kritik konulardan bir tanesi; eğer o sistemler arasında bir veri kaybı olursa, aslında çoğu zaman gelir kaybına yol açıyor. Dolayısıyla, şirketlerin temel konulardan bir tanesi gelir kaybını o veriyi takip ederek sistem üzerinde mutlaka olması gerektiği gibi ya da veri kaybı olmadan bu geçmeyi sağlayabilmek.

Gördüğünüz gibi, farklı sektörlerde uygulamalar nedeniyle farklı riskler var. Geneline cevap; aslında iç denetim, dış denetim, bütün bunlarda çıkan sorunların ya da ortaya çıkan bulguların şirket yönetimleriyle başlaşıp bu konudaki bilincin artırılması ve bu uygulamaların gündeme alınması. Ama zannediyorum benden sonra zaten bu konularda çözümler neler olabilir diye Erol Bey bir sunum bizlere yapacak.

Benim söyleyeceklerim genel olarak sistem ve süreç denetimi hakkındaki Türkiye değerlendirmesi bu kadar.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

---*---